WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArclay 7-4125

РІК LXVI. Ч. 214. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5-го ЛИСТОПАДА 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 5, 1959 No. 214. VOL. LXVI.

ВІВТІРКОВІ ВИБОРИ ПРОХОДИЛИ ПІД ЗНАКОМ ЗАЦІКАВЛЕННЯ ДІЛОВИМИ СПРАВАМИ

ДОТЕПЕРІШНІ ВИБОРЧІ ВИСЛІДИ НЕ ВИКАЗАЛИ РІШАЛЬНОЇ ПЕРЕВАГИ НІ ЗА ДЕМОКРАТАМИ, НІ ЗА РЕСПУБЛІКАНЦЯМИ

Ню Йорк. — Вибори до самоврядних і стейтових установ, що відбулися у вівторок дня 3-го листопада ц. р., проходили в загальному під знаком зацікавлення виборців діловими самоврядними проблемами і їх позитивного чи неґативного ставлення до таких чи інших господарських проєктів посадників міст і губернаторів стейтів. У Ню Йорку, де участь виборців була дуже слаба, не пройшла пропонована посадником Ваґнером поправка про позичення 500 мільйонів долярів на будову шкіл і так же само в Ню Джерзі відкинули виборці 227,000 проти 128,000 (за тимчасовим підрахунком) гляи губернатора Майнера про допомогу залізничній комунікації в стейті. З другого боку, в цьому ж Ню Джерзі виборці, 206,000 проти 198,000 підтримали запропонований Майнером проєкт видачі бондів на поширення і розбудову влаштувань, зв'язаних з вищою освітою. Якщо йде про здобуті у виборах становища, то у Филаделфії, Ню Йорку, Рочестері, Боффало — переможцями в загальному вийшли демократи, але не залишилися позаду теж і республіканці, здобуваючи перемогу в багатьох більших містах на півночі нюйоркського стейту. В місті Ню Йорку вийшли переможцями здебільша демократи, здобуваючи два місця в суді головних сесій та займаючи важливі самоврядні пости у Квінсі і в деяких повітах. В Ню Джерзі участь у виборах була куди активніша, як в 1955 році, але ж вибори не дали рішальної переваги демократам: вони задержали більшість — 41 до 17 в стейтовому Зібранні, але залишилися і далі в меншості у стейтовому Сенаті 12 до 7. У Филаделфії дотеперішній посадник Ричардсон Ділворт переміг республіканського кандидата Гаролда Е. Стассена— 394,142 голосами проти 205,569. Видатну перевагу здобули, перший раз по багатьох роках, демократи у виборах до міської ради в Рочестері і збільшили свій стан посідання теж і в Боффало. Зате ж втратили демократи більшість і разом з тим і контролю в таких містах, як Ютика, Трой, Амстердам, Обирн та в багатьох інших містах на півночі нюйоркського стейту. В Кентакі демократичний кандидат на губернатора Берт Т. Комбс переміг республіканського кандидата колишнього конґресмена Джана М. Робісона.

Айзенгавер про важливість праці Центральної Розвідчої Аґенції

Президент Айзенгавер відчитує надпис на наріжному камені головної кватири Центральної Розвідчої Аґенції в Ленґлі, Вірджінія. Праворуч — Аллен В. Доллес, керівник аґенції.

Ленґлі, Вірджінія. — Президент Айзенгавер 3-го листопада поклав наріжний каміня під будову Центральної Розвідчої Аґенції і сказав, що не може бути важливішої праці, як збирати відомості й інформації, щоб допомогти урядові ЗДА втримати мир у світі. Президент прибув сюди автом, щоб виголосити промову при відкритті будови головної кватири для центральної розвідчої аґенції, а після того він відлетів до Ґеттисбурґу, Па., щоб виконати свій громадянський обов'язок і голосувати. Президент хвалив маловідому й малоцінену працю цієї аґенції, яка служить втриманні миру в світі. Директор ЦРА Аллен В. Доллес сказав, що тиха праця аґенції має за завдання запевнити нас при допомозі розвідки, що наша політика основана є на здорових засадах. Будинок цієї аґенції є віддалений від Вашинґтону на 8 миль. Президент сказав у своїй промові: „Під час війни ніщо не є важніше для команданта як те, щоб він знав силу та розташування й інтенції противника. Під час миру потрібно є знати такі факти, які відносяться до ресурсів, умов, вимог і ставлення ворога до різних проблем". Це дуже важна справа, казав Президент, і „не може бути важливішого завдання, як це". Аллен Доллес казав, що ним очолювана аґенція не визнає жадної партійної політики, бо вона збирає факти, а „факти не політикують".

● **Чарлз Ван Дорен** заявив у конґресовій комісії, що деректори Нешенел Бродкестінґ Компані платили йому 50,000 долярів річно ,не маючи для нього жадної праці. Вони запросили його „працювати" в тій стації після того як він „уславився" своїми виступами на програмі „Двадцять один", які були ошуканством, як тепер виявилося.

Індія висилає війська у прикордонну смугу з Тибетом

Ню Делі. — Згідно з заявою індійського прем'єра Неру, що уряд вживе енергійніших заходів, щоб забезпечитись проти можливости дальших аґресивних випадків з терену комуністичного Китаю на територію північної Індії, заступлено вже поліційні стежі в кордонній смузі військовиками. Індійська армія скріплює свою оборонну позицію в північно-східній частині кордону в провінції Ассаму. Зате складнішою є ситуація в провінції Лядаху, що до неї має претенсію комуністичний Китай. Китайські комуністи загрозили, що коли б появилась там індійська армія і почала той обшир закріплювати, то вони, комуно-китайська армія, переведуть новий вмарш. Тим часом в Індії зростає схвилювання і обурення проти комуністичного Китаю, який всупереч власній заяві до цього часу не звернув ще десятьох індійських полонених та тіла дев'ятьох поляглих індійців. Китайці нібито похоронили їх, але заявили готовість тіла ексгумувати і передати їх представникові індійського уряду. Не вважаючи на старання індійського дипломатичного представника в Пейпінґу, комуно-китайські власті викручуються від узгіднення в цій справі процедури та уточнення подробиць зверення полонених і убитих.

ОН в 37-ох голосуваннях не змогли вибрати члена Ради Безпеки

Об'єднані Нації. — В Об'єднаних Націях поставлено в минулий вівторок 3 листопада ц. р. новий рекорд: на Генеральній Асамблеї переведено дальших шість голосувань над ще одним бракуючим членом до Ради Безпеки, довівши скількість голосувань у цій справі до 37 — найвище число за все існування Об'єднаних Націй. В останньому голосуванні Туреччина дістала 42 голоси, а Польща 38. Для важности вибору потрібні дві треті голосів Генеральної Асамблеї, себто 54. Після того 37-го голосування президент Генеральної Асамблеї д-р Віктор Беляунде ствердив, що він перериває голосування на два тижні, бо нема виглядів, щоб теперішні дальші голосування змінили відношення сил. Спершу Польща мала перевагу над Туреччиною, але в ході голосувань це відношення змінилось в користь Туреччини, проте не настільки, щоб Туреччина могла бути вибрана. Думають, що єдиним виходом з цієї сліпої ситуації буде погодження на 'gentlemen agreement" між тими двома державами щодо поділу мандатом в Раді Безпеки на половинний термін, або щодо чергування членства в Раді Безпеки. У цьому останньому випадку, на перших два роки членом Ради Безпеки стала б та держава, яка дістане абсолютну, а не кваліфіковану більшість голосів.

Совєти погоджуються на розгляд підземних атомових вибухів

Женева. — Совєтський делеґат на Женевській атомовій конференції Семйон Царапкін заявив у минулий вівторок 3-го листопада ц. р., на 132-му засіданні цієї конференції, що триває від 31 жовтня мин. року, що Совєти погоджуються на обслідування підземних атомових вибухів і контрольних способів, як можна ствердити такі вибухи. Ця справа товчеться вже від десятьох місяців, бо вже 5 січня ц. р. ЗДА зголосили на тій Женевській конференції, що їх останні підземні атомові експерименти, переведені в листопаді минулого року, виявили, що годі відрізнити підземні атомові вибухи від землетрусу, тому треба окремо призадуматись, як їх контролювати. Хоч ту свою вимогу ЗДА й Англія кількакратно повторювали в ході цілорічних нарад, Совєти вперто відмовлялись поцікавитись цією справою, закидаючи завжди Америці й Англії, що вони заторкують цю справу тільки з ціллю зайвого проволікання конференції. Те перішня „концесія" збоку Царапкіна викликала ствердження західніми репрезентантами, що це „крок вперед". В половині цього місяця атомові експерти знову з'їдуться до Женеви і займатимуться справою підземних атомових вибухів та способами, як їх контролювати.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇДЕ В ГРУДНІ НА 3 ТИЖНІ ЗА КОРДОН

ВІДВІДАЄ 6 ДЕРЖАВ В ЕВРОПІ Й АЗІЇ, ПЕРЕД ЗАХІДНЬОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ „НА ВЕРШИНАХ" У ПАРИЖІ

Вашинґтон. — През. Айзенгавер виїде 3 грудня ц. р. і повернеться, мабуть, на день перед Різдвом. Першою країною, яку відвідає, буде Італія, де він конферуватиме з президентом Джованні Ґронкі і прем'єром Антоніо Сені. Відвідини Айзенгавера в Італії мають на цілі переконати Італію, що З'єдинені Держави не легковажать її, дармащо Італія не бере участи в „конференції на вершинах" — чи-то західніх держав, чи разом з Совєтами. Італійські комуністи твердили, що прем'єр Антоніо Сені зазнав під час своєї недавньої поїздки до ЗДА моральної поразки, бо, мовляв, Айзенгавер виїхав з Вашинґтону на відпочинок безпосередньо після першої короткої розмови з ним, залишивши його самого у столиці. Теперішня візита Президента у Римі опрокине це твердження і скріпить престиж уряду Сені, вірного західнього союзника. З Риму Президент полетить до Греції і Туреччини. Ці обидві країни є членами НАТО й становлять важливі ланки в південно-европейській та середньо-східній оборонній системі Заходу. З Туреччини Президент поїде до Іраку й Пакістану, що є членами прозахіднього Центрального оборонного пакту (кол. Багдадського пакту), а відтіль до Індії. З усіх цих відвідин найважливішою з погляду міжнародного значення буде візита Президента в Індії з уваги на її високий престиж в усіб азійсько-африканських народів та на її теперішній конфлікт з комуністичним Китаєм. Приїзд президента З'єдинених Держав з приятельськими відвідинами до Ню Делі буде виразно контраствувати з аґресивно-імперіялістичними витівками комуно-китайського сусіди Індії, дармащо ЗДА ніколи не кричать про „співіснування" та не розголошують „п'ятьох принципів", на яких формально спіраються індійсько-китайські взаємини. Подорож Президента до країн Середнього Сходу та південної Азії має ще ту морально-політичну ціль, що вона заперечить неприхильній для ЗДА пропаґанді, наче б ЗДА завжди ставили Европу на упривілейоване місце, а до Азії й Африки ставились легковажно й без належного зацікавлення проблемами кольорових народів. 19 грудня ц. р. президент Айзенгавер буде вже прилявний на західній конференції „на вершинах" у Парижі, з участю також французького президента, англійського прем'єра та західньо-німецького канцлера. У вівторок 3 листопада державний секретар Гертер конферував 40 хвилин з амбасадорами Англії, Франції і Західньої Німеччини, у ході підгодовчих нарад у зв'язку з отим грудневим з'їздом західніх лідерів.

Аденауер різко заатакував англійського прем'єра Мекміллена

Бонн. — „Кельніше Рундшав", яка віддавна має марку прибічного органу західньо-німецького канцлера Конрада Аденауера де він неофіційно висловлює свої погляди, заатакувала в мин. понеділок у редакційній статті різко Англію і її прем'єра Мекміллена. У тій статті сказано, що Англія повинна усвідомити, що вона не має права накидати своєї думки західній Европі ані Америці та що речником західньої Европи є французький президент де Голь, а не англійський прем'єр. Західньо-німецький часопис закинув Англії, що вона, не захотівши приступити до західньо - европейського Спільного господарського ринку на базі европейської інтеґрації, сама відсепарувала себе від континентальної Европи. Щодо західньо-східньої конференції „на вершинах", то „Кельніше Рундшав" твердить, що поспішання „стрімголов" до тієї конференції може принести більше шкоди, як користи. Німецький часопис признає де Ґоллеві заслугу, що він виставив знак „стань" на трасі, по якій біг Мекміллен, і тим самим спонукав Америку вернутися на позиції, що їх займав раніше Айзенгавер: конечности дбайливої підготови до зустрічі з Хрущовим. — Загально вважають, що ту статтю інспірував Аденауер, який — пише преса — солідаризується з західньо-берлінським посадником Брандтом, що недавно заявив: краще, щоб не було ніякого порозуміння з Совєтами, як має бути погане порозуміння.

Найвищий Суд ЗДА закінчив переслухання і має видати рішення в справі страйку сталеварів

Вашинґтон. — 3-го листопада Найвищий Суд ЗДА переслухував представників сталеварів і уряду та заповів, що в найближчому часі видасть рішення в справі страйку сталеварів, який 3-го листопада тривав уже 112 днів. В імені спілки Об'єднані Сталевари Америки виступав адвокат Артур Ґолдберґ, який твердив, що не можна видавати судову заборону страйку, бо немає на те законної причини згідно з вимогами закону Тефта-Гартлі, бо покищо немає загрози для життя і для безпеки американських громадян. Він казав, що промисл, який працює для оборони, може дістати сталь від тих фірм, які не страйкують, а здоров'ю американців ніщо не загрожує, бо харчів і ліків є досить. В імені уряду виступав голов. соліцитатор Лі Ренкін, який твердив, що заява Ґолдберґа не є згідна з правдою, бо вся країна відчуває недостачу сталі, промисл зменшує число затруднених, і вже коло 300,000 робітників втратили працю внаслідок страйку 500,000 сталеварників.

УЧАСТЬ УКРАЇНОК У МІЖНАРОДНІЙ ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ ПІД ЗНАКОМ РОКОВИН МАЗЕПИ

Наталка Глоба „Міс Україна" на Міжнародній Жіночій Виставці в Ню Йорку.

Ню Йорк, Н. Й. — В понеділок 2 листопада відкрито тут 36-ту Міжнародну Жіночу Виставку, в якій, як і попередніх років, беруть участь українки. Український Виставовий Комітет Союзу Українок Америки, який очолює п. Іванна Бенцаль, має на Виставці два кіоски, Кіоск культурний зв'язаний тематикою з Мазепинськими Роковинами. Погруддя Мазепи роботи мистця Сергія Литвиненка, стоїть на першому пляні. Дальше є уміщений образ у 3-ох вимірах роботи пластунок з Нюарку, який представляє гетьмана Мазепу перед боєм під Полтавою. В одному з вуглів уміщений український прапор на стінах розвішені картини роботи українських малярок. Килим на долівці і осінні квіти по боках доповнюють цілість. Другий кіоск комерційний, з речами призначеними на продаж. Є там кераміка, вишивки, дрібні ужиткові речі. Головна стіна прикрашена гербом гетьмана Мазепи, друга стіна завішена невеликими іконами, репродукціями старовинних українських ікон. Модельки, українські дівчата в нардних костюмах, дають публіці пояснення на запити. Кожного дня о год. 3-ій відбувається під зарядом п. Марії Головей показ ноші. Виставовий Комітет придбав на власність гуцульський і полтавський костюми і кожного дня модельки продемонстровують їх на сцені. У вівторок 3-го листопада крім згаданих костюмів продемонстровано ще два інші, козачок з доби Мазепи. У вівторок відбулася теж дитяча „парада національностей". Діти різних національностей в костюмах своєї країни переходили групами перед жюрі, яке нагороджувало їх невеликими дарунками, вирізнюючи в кожній групі найкращий костюм хлопця і дівчини, за що була ще додаткова нагорода. В українській групі нагороду дістав 6-літній Борис Драган. Після показу костюмів діти пописувалися співом і танками. Українські діти, Зоня Назаркевич і Степан Кірат, відтанцювали „гопак колом" і Зоня Назаркевич відтанцювала сама „гуцулку". Український Виставовий Комітет видав для інформовання публіки невеликий листок в англійській мові, де коротко подано загальпро 250-ліття бою під Полтавою і окремо про українську жінку. Українська програма, як вже було інформовано, відбудеться в суботу 7 листопада о год. 7-ій вечором, в склад якої входить теж коронація української королеви краси, на яку обрано Наталку Глобу. Виставка відбувається в Арморі при 34 вул. і Парк Евню і відкрита кожного дня до години 11-ої вночі.

У Польщі погіршились відносини між Церквою і урядом

Варшава. — Між комуністичним урядом і католицькою Церквою погіршились взаємини на тлі гострого спору довкола особи епархіяльного єпископа в Кельцах, Чеслава Качмарека. Він був заарештований комуністами в 1953 р. і нібито „признався" до співпраці з німцями під час війни та до своєї антикомуністичної діяльности. Але в 1956 році його звільнено й признано, що його зізнання були сфальшовані. В червні ц. р. директор департаменту віровизнань Єржи Штахельський знову виступив проти єпископа Качмарека, оскаржививши його в „ображенні заприязненого китайського народу" та у виголошуванні „підбурливих" проповідей. У тому офіційному листі було заявлено, що уряд домагається зміни єпископа Качмарека, як керівника Келецької дієцезії. Сам Качмарек рішуче заперечив зроблені йому закиди, а кардинал Вишинський заявив, що один тільки Ватикан має право позбавляти єпархіяльного єпископа його становища.

24 політичні партії взяли участь у виборах в Ізраїлі

Тель Авів. — У вівторок 3 листопада відбулись в Ізраїлі вибори до тамошнього парляменту („кнессету"), при чому 24 політичні партії суперничили в здобуванні 120 мандатів. В останньому парляменті були репрезентовані 9 жидівських партій плюс комуністична і три арабські. Найсильнішою партією була Робітнича („Мапай"), яка мала 40 мандатів. Чоловими кандидатами тієї партії були тепер старий прем'єр Давід Бен Ґуріон, недавній шеф ізраїльських збройних сил Моше Даян і недавній довгорічний представник Ізраїлю в Об'єднаних Націях Абба Ебан. У вівтіркових виборах Мапай знову залишилась найсильнішою групою в парляменті.

Всі більші переможці програми „64,000 долярів" діставали допомогу при відповідях

Вашинґтон. — 3-го листопада зізнавав телевізійний продуцент Март Коплін, який зізнав, що майже всі більші переможці на програмах „Запити вартости 64,000 дол." і „Виклик вратости 64,000 дол." мали допомогу при своїх змаганнях, а деколи то мали готові відповіді разом із запитами. Коплін сказав, що Тедді Надлер, який виграв 264,000 долярів, Мирт Павер — 57,000 дол., джокей Біллі Пірсон — 174,000 дол. Хавієр Куґат — 16,000 дол. та інші мали таку допомогу, яка вможливила їм вигравати змагання. Коплін твердить, що деякі спонзори програми вимагали, щоб ці змагання були „фіксовані", це значить, щоб відбувалися вже з наперед приготованими відповідями. Згідно з заявою Копліна косметична фірма Ревлон мала настоювати на тому, щоб обманювати слухачів і глядачів програми та режисерувати виступи змагунів, бо це більше притягало публіку. Представники цієї корпорації мають зізнавати на конґресовій підкомісії для розгляду недоглядів в законодавстві 4-го листопада. Подібно зізнавав і другий продуцент, який був виконним керівником згаданих телевізійних програм Стів Кармін, який сказав, що всі співробітники програми працювали в секреті і не мали права між собою говорити про те, що ці програми відбувалися з ошуканством.

В АМЕРИЦІ

● **По містах і селах Мехіко,** де найбільше людей згинуло під час недавньої повені, переводять щеплення проти тифу та тетанусу, щоб запобігти вибухові епідемії цих недуг, внаслідок занечищення води. Досі ще докладно не обраховано людських жертв. Гадають, що їх число може дійти до двох тисяч. В одній лише частині Манзанілля нарахували досі 340 трупів.

● **В Ню Йорку** появилась книжка Ісаака Дон Левіна „Свідомість убивці", — про найбільше загадкову особу між злочинцями, яка вбила Лева Троцького. 20-го серпня 1960 року скінчить він у Мехіко свою 20-річну кару тюрми, але досі ніхто не знає ані його дійсного прізвища ані його біографії, крім того, що був він аґентом Сталіна і живе тепер під псевдонімом Рамон Меркадер, „щасливий робот Кремлю"', як його називає автор.

● **На цвинтарі в Квінсі,** Ню Йорк, авто наїхало під час похорону на 60-річну вдову Рахелю Лявб, вбило її, а 11 осіб, що стояли біля могили, поранило. Одна з поранених осіб є в критичному стані.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Урочиста Конференція присвячена пам'яті Михайла О. Ветухова,** президента УВАН у ЗДА, відбудеться в неділю, дня 8-го листопада ц. р., заходом Української Вільної Академії Наук у ЗДА взалі Українського Інституту в Америці у Ню Йорку. У програмі передбачені: музичний вступ Вадима Кіпи, вступне слово Юрія Шевельова і доповіді проф. Філіпа Мозлі, проф. Олександра Архимовича, д-ра Костя Паньківського, Антона Адамовича та д-ра Йосифа Ліхтена. Початок о годині 6-ій вечора.

● **Треті Студійні Дні на тему „Україна і питання коекзистенції"** влаштовує Українська Студентська Громада в Балтіморі, Мд., в неділю, дня 8-го листопада ц. р., в порозумінні з Управою СУСТА та при співпраці Українських Студентських Громад і Клюбів Ню Йорку, Нюарку, Филаделфії, Трентону, Вашинґтону і Сиракюз. Доповідатимуть: Константин Савчук, Хризант Макарушка, Володимир Бакум і Теодосій Онуферко. Напередодні цих Студійних Днів, у суботу 7-го листопада, відбудеться студентська інформаційна конференція із доповідями Зенона Кравця, Михайла Почтара і Володимира Прибили. Влаштуванням Студійних Днів і Конференції займається окремий організаційний комітет під проводом Марти Пісецької.

● **Виставка образів артиста-маляра Василя Панчака** відбудеться в днях 8 до 21 листопада ц. р., у „Бурр Ґеллеріс" при 115 Вест 55-та вулиця в Ню Йорку. Відкриття виставки, що охоплюватиме двадцять й один новий твір мистця, відбудеться в неділю, дня 8-го листопада ц. р., о год. 4-ій по полудні. Василь Панчак, народжений в Україні, прибув до ЗДА ще малим хлопцем і належить до давноприбулих українських іміґрантів у ЗДА. Малярську освіту здобув він в Академії Мистецтв у Филаделфії і в Крайовій Академії Рисунку в Ню Йорку.

У СВІТІ

● **Король Ляосу,** 74-річний Сісаванг Вонг помер минулої п'ятниці. Він довго хворів і вже за його життя реґентом був його син Саванг Ваттама. Ляос, мала південно - азійська країна з 1,600,000 населення, з давньою назвою „країни білих слонів і білих парасолів". Тепер вона сильно загрожена комуністичною інфільтрацією і партизанкою, керованою китайськими комуністами.

● **В Японії** заповіджено скасування всіх митних бар'єр супроти імпорту американських товарів на 1 квітня 1961 року. Частинно переведуть ревізію митних тариф в Японії щодо ввозу товарів з Америки вже від 1 квітня 1960 року. На недавній міжнародній конференції у Токіо про тарифи й торгівлю державний підсекретар Діллон загрозив „відплатними заходами", якщо різні країни, які мають тверду валюту і позитивний платничий баланс, все ще накладають на американські товари високі мита.

● **До американської амбасади у Москві** прийшов колишній моряк, 20-річний Лі Гарвей Освалд, кинув на стіл свій американський пашпорт і заявив, що приймає —совєтське громадянство. Його мати і братова, що мешкають у Форт Ворт у Тексасі, заявили, що Освалд місяць тому скінчив моряцьку службу і заявив дома, що їде до Куби. Його подорож до Москви і рішення стати громадянином СССР заскочили й обурили його родину. Це вже третій такий випадок за останні шість місяців. Один з перевертнів все ж „передумав" і рішив вернутися до ЗДА, поки ще не замкнули йоог за залізною завісою.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА ГАЗЕТНОЇ КРИТИКИ

До цілого ряду „вічних" проблем кожної газети, зокрема щоденної, належить — поруч постійного вдосконалювання в об'єктивному і точному подаванні вісток про актуальні події та дбайливого вияснювання і коментування тих подій — також і проблема критики. На жаль, ця справа є одною з найслабших і найскладніших у нашій дійсності, і тому вона вимагає деяких принципових ствердження.

Що це є критика? Енциклопедії інтерпретують це грецьке слово, як розслід, розгляд і оцінку добрих та злих властивостей осіб, предметів, творів і явищ. Критика буде тоді справжньою критикою, коли вона є — в межах людських можливостей — об'єктивною і справедливою, без будь-якої злоби чи підхлібства, отже коли вона є критикою без страху і без ласки. Така критика — це не тільки один з найбільших привілеїв демократичного суспільства, але й одна з найголовніших передумов демократії і волі взагалі. Без такої речевої критики годі уявити собі нормальний розвиток суспільства, зокрема годі було б подумати про його прогрес. Для такої речевої критики не повинно бути в демократичному суспільстві жадного табу. Очевидно, конституція країни і суди стоять на сторожі особи, як такої, себто її переконань та її суто особистих, приватних справ. Але це не стосується до людини, як суспільної істоти та її проявів у тій суспільності, не кажучи вже про суспільних діячів. Немає суспільного діяча, суспільної організації чи суспільного явища, які не підлягали б критиці і які тієї критики не потребували б в найкращому інтересі не тільки суспільности та її розвитку, але й в своєму власному. Немає бо в житті ані ідеальних подій, ані ідеальних людей.

З другого боку, довкола цього принципу спостерігається дві однаково шкідливі екстреми. Одна з них — це тенденція творити з інституцій, осіб і подій якісь „святощі", якесь табу, що не підлягає жадній, навіть найбільш речевій і доброзичливій критиці. Коли ж на таку критику хтось поважиться, тоді збоку тих, що таке табу творять, несеться „розіпни, розіпни", організується цілі акції і „суди", а далі йдуть обчорнювання, обвинувачення і підозріння, включно з доносами. Коротко, попадаємо в другу екстрему, скачемо від поставленого поза критикою табу до безвідповідального критиканства, яке часом переступає навіть звичайні межі пристойности. Критиковані критики починають відплачуватись, знову переступають межу і заходжуються шукати кістки в молоці та причіплювати роги ягнятам. В результаті витворюється якесь зачароване коло з двох екстрем, яке не дає жадного висліду, а приносить тільки шкоду.

Для ілюстрації такого стану згадаємо про критичну полеміку, що розгорнулась довкола безпосереднього звернення Комітету Українців Канади до совєтського диктатора Хрущова під час його відвідин в Америці та з нагоди його статті в американському журналі „Форін Афферс", в якій він порівняв Україну з американським стейтом. До цього звернення - телеграми КУК „Свобода" зайняла критичне становище в редакційному коментарі „Модна помилка КУК", надрукованому в числі з 24-го вересня. Опісля в тій самій справі висловились майже всі українські газети по цей і по той бік океану, більшість з яких зайняла подібно критичне становище, а тільки деякі схвалювали критиковану акцію КУК.

Справа цілком ясна і нормальна. Вільна суспільність вільно висловлює свою опінію. „Свобода" висловила свою опінію, і не думає більше в цій справі забирати слова, бо аргументи, що їх видвигнули інакодумаючі, на мають — на нашу думку — переконливої ваги.

Натомість є один випадок, який викликав сказані вище принципові міркування. Маємо на думці поважний орган поважної частини української публічної опінії в Канаді, вінніпеґський „Український Голос". Цей тижневик в числі з 14-го жовтня присвятив цій справі дві редакційні статті, одну під заголовком „Модна демагогія „Свободи", а другу „Довкола телеграми КУК до Хрущова" з підзаголовком: „Комуністи, бандерівці, „Свобода" і „Вільне Слово" лають і повчають КУК".

Уже цитовані заголовки і підзаголовки полемічних статтей в „Українському Голосі" вказують на їх характер. І хоч загальний тон тих статтей вияснює та обставина, що редактором і управителем тижневика, в якому вони надруковані, є один з тих діячів, які підписали телеграму КУК до Хрущова, то тим не менше той гнівний тон виключає можливість дальшої дискусії, що могла б тільки розбурхати пристрасті, але рідко коли може вияснити справу.

Згадуємо про це тільки для ілюстрації міркувань на тему газетної критики, яка належить до найслабших місць нашого суспільного життя своїми, згаданими екстремами. З приємністю треба відмітити, що ці екстреми трапляються уже щораз рідше, а їх свідомість допоможе нам усім вдержувати наші пристрасті в публічних дискусіях в таких рямках, в яких вони цю дискусію оживлювали б, а не виключали.

АНТИСЕМІТИЗМ У СОВЄТАХ

В останньому часі щораз частіше повторюються в західній пресі вістки про нову хвилю антисемітизму в Совєтах. Властиво, він ніколи не припинявся, бувши тісно пов'язаний з тим московським світоглядом і тією психікою, що їх формували століттями московський імперіялістичний шовінізм та московське православіє на послугах царського режиму. За царату антисемітизм був свідомо і пляново плеканий внутрішньою політикою, як найважливіший вентиль для виладовування огірчених настроїв народних мас. Жидам визначено терени поселення на землях поза властивою Московщиною, головно на Україні, в Польщі („Привіслянський край") і в надбалтійських країнах, де чорносотенні організації, підпорядковані державній адміністрації, провокували антисемітські виступи, вбиваючи одним махом дві мухи: переслідуючи жидів та прищеплюючи антисемітську марку народам, на терені яких це діялося. „Ритуальний" процес Бейліса та Кишинівський погром стали символами тієї російсько-царської політики. Большевицька революція офіційно, згідно з наукою комунізму, що її творцями були у великій мірі жиди, відвернулась від антисемізму і засудила його. Але незабаром після того почався паралельний процес: насичення большевицького адміністраційного апарату жидами, які користали з нагоди звільнення від заборон і обмежень передреволюційного часу, настроювало проти них антикомуністичне громадянство, а водночас в самій комуністичній партії шовіністично настроєні москалі скоса споглядали на „товаришів"-жидів, чекаючи нагоди розправитись з ними. Таким чином, у процесі боротьби за владу в Кремлі винищено під плащиком ліквідування „лівого ухилу" найвидатніших комуністичних діячів - жидів (Зінов'єв, Камєнєв, Свердлов, Радек і ін.), а в дальшому періоді панування Сталіна символом антисемітизму став штучно сфабрикований процес ленінградських лікарів - жидів та винищування жидів у сателітних країнах під плащиком боротьби проти тітоїзму. Антисемітизм прикривається терміном антисіонізму, як ніби реакційно-буржуазного націоналізму. З постанням держави Ізраїлю кожний жид, який визнає себе жидом і має сантимент до Ізраїлю, є „сіоністом" і „ворогом".

Жидівські організації на Заході раз-у-раз наводили факти систематичного переслідування жидів: закриття синагог і унеможливлювання релігійного культу, заборону жидівської преси, обмеження жидівської літератури, музики, танку, утотожнювання сіонізму з ворожою комунізмові і Совєтському Союзові міжнародною реакцією, заборона еміґрувати до Ізраїлю, утотожнювання всякого зв'язку підсовєтських жидів з західніми жидами, як шпигунства в користь Заходу і т. п. Інтерпельований в цій справі Хрущов і його соратники давали завжди прикметні для обрусителів відповіді: ніхто жидів у Совєтах не переслідує, а доказом цього є те, що мовляв, багато жидів займають видатні становища в адміністрації, науці і мистецтві. Останнім аргументом Хрущова було посилання на факт, що деякі жидівські учені є співавторами совєтських міжплянетних ракет. В усіх цих арґументах промовчувано одну засадничу правду: що жидівських письменників, мистців та вчених толерується в Совєтах, як покірливих слуг комуно - російського державного апарату, які працюють для комуно - російської імперії, або як творців в рямцях російської культури — письменників, журналістів-пропагаторів, науковців, акторів, що послуговуються в своїй праці виключно московською мовою, чи виступають під російською фірмою. З жидівською національною культурою вони не мають нічого спільного, для жидівської національної культури не можуть і не мають права працювати. Для закордонних туристів збережено кілька синагог на території ССCР. Щоб говорити про всі ці справи, американські жидівські організації старалися дістатись до Хрущова під час його перебування в ЗДА. Державний департамент передав офіційно їх прохання совєтській амбасаді у Вашинґтоні. Відомо, що Хрущов жидівських репрезентантів не прийняв, потвердивши цією своєю відмовою, що він боявся почути від американсько - жидівських діячів конкретні закиди й не хотів відповідати на конкретні, речеві запити. Та й чого йому приймати їх і псувати собі настрій, коли він рішений не змінювати антисемітського курсу і не йти на жадні поступки жидам в ділянках: релігії, культури, харитативної допомоги з-за кордону й можливосей еміґрування!

В останніх днях американська преса принесла цитати з „Днєстровської Правди" з Тирасполю, в Молдавії, яка в числі з 27-го вересня гостро затаврувала „юдаїзм", як „слугу керівних кіл Америки та ворога революції і соціялізму". У тій самій газеті три нібито жиди самі відпекувались „юдаїзму" та денунціювали своїх земляків, релігійних жидів у Тирасполі, як „злодіїв". Ще в іншій замітці називалось якусь жидівку, яка ніби пробувала перекупити власті, щоб вони допустили її дочку до високої школи. Також у „Київській Правді" з 29-го липня і „Рабочій Путі" в Смоленську з 13-го вересня були вміщені протижидівські замітки й карикатури. Західня преса повідомляє, що в останньому часі закрито синагоги в Тирасполі, Ужгороді, Рівному, Дрогобичі, Бересті, Челябінську, Караґанді, Ташкенті й Самарканді, отож у різних совєтських „республіках і областях. У Києві, в Харкові й Конотопі в Україні, а також в Мєнську на Білорусі і в Мараховці й Кунцеві в околиці Москви шикановано жидів в останнє їх велике Новорічне свято, не дозволено їм збиратись по приватних домах на молитву і конфісковано у них релігійні предмети. 4-го жовтня ц. р. вбито в Малаховці жидівку Сару Гордовську та розкинено антисемітські летючки. Американська преса твердить, що існує окрема підсовєтська організація, що назвала себе погромницьким гаслом російських чорносотенців „Бей жідов, спасай Рассію". Саме в день жидівського Нового Року — читаємо — появились антисемітські летючки в Києві, Харкові й Вінниці, а водночас вибито шиби в синагозі у Москві і вчинено напади на жидівські мешкання в селищах Пушкіно і Перловка під Москвою.

Велика кількість таких „інцидентів" у різних місцевостях СССР, вказує на акцію керовану з одного центру. В Совєтському Союзі неможливе існування такої організації з промінем діяння від Молдавії до Бухари в центральній Азії й самої Москви — без відома, згоди, а то й пляну наперед опрацьованого комуністично - адміністраційним апаратом. Як колись царська поліція організувала в Україні погроми, як пройнятий погромницькими гаслами російський пролетаріят в українських містах і містечках ішов в авангарді протижидівських виступів після 1917 року, так і тепер антисемітизм в СССР в усіх його проявах, від русифікаційної асиміляційної політики до явного погромництва включно, є ділом російських комуністів, духовних нащадків царського чорносотенства.

НЕЗВИЧАЙНИЙ „ТУРИСТ"

Париж. — Хрущов приїздить до Парижу. Кореспондент московських „Ізвєстій" в Парижі, Зиков, написав, що французи страшенно з цього горді. Коли б таке написав, скажімо, „Ню Йорк Таймс" чи бодай „Лайф" у зв'язку з приїздом президента Айзенгавера, французи страшенно образилися б, бож в їх уяві це — велика честь для кожного побувати в Парижі. Але на Зикова ніхто не звертає уваги. Його кореспонденції, в яких він описує, як в Парижі народ бідує, як голодні мруть на вулицях — преса подає інколи як взірці брехливих сенсацій.

В очах Москви Франція завжди була „хворою людиною Европи" і найслабшим місцем західнього фронту. Большевики завжди вважали, що прорив на цьому фронті може бути саме у Франції. Тому так завзято виступали комуністичні боївки проти приїзду ген. Ріджвея, розмальовуючи стіни написами про „вбивника з Кореї". Тому так підтримували вони деголістів у дебатах проти европейської армії, вважаючи, що цим провалять справу европейської спільноти і може взагалі західнього оборонного союзу.

Але досі нічого з того не вийшло. І европейська спільнота існує, і Франція все більше вростає в неї, готуючись навіть перебрати лідерство. І участь Франції в Атлянтійському Союзі тепер вже не викликає ніяких сумнівів. Саме тому так поспішив Хрущов задовольнити бажання де Голя після відвідин президента Айзенгавера стати на рівну стопу з Мекмілленом і президентом Айзенгавером, зустрівшись з кремлівським бонзою.

Приїзд Хрущова до Франції — незвичайне явище. До ЗДА він хотів їхати й добивався цієї чести роками. Мекміллен їздив до нього, а не він до Лондону. Поїздка до Франції не є така то й проста. Саме ж Франція відсуває зустріч „на вершинах" на весну наступного року, і, здавалося б Хрущов мусів би бути невдоволеним з цього, бо ж Франція не те саме ,що ЗДА. Але він „ласкаво" породжується на вимогу де Голя, і то на перший його кивок.

Це має своє значення. Передусім це доводить, що Хрущов хоче за всяку ціну осягнути передишку на зовнішньому фронті, маючи час, щоб перевести чистку внутрі, скріпити себе економічно. Але, з другого боку, це доводить, що він хоче також мати в західній державі гарячу зустріч, яка покрила б холод, що з ним приймали його американці. Він розраховує, що таку зустріч найлегше йому мати саме у Франції, де ще так недавно третина населення віддавала свої голоси за комуністичну партію чи її кандидатів.

Але Франція вміє приймати всяких „туристів", всяких відвідувачів. Англійські пуритани, що їдуть до Франції, щоб задовольнити своє почуття вищости над романською расою, кінчають тим, що, не виголосивши жадної повчальної промови, повернувшись додому, заявляють, що Франція „із нот ту бед". Американські туристи, які ступають на французьку землю з заввагами про відсталість країни, в якій замало лазничок в спальних кімнатах і навіть апарати до голення не підходять до американських контактів — також кінчають тим, що захоплюються французькими шансонами, забувши тісноту паризьких таксі й усяку іншу европейську відсталість.

Як же воно буде з Хрущовим у Парижі? Він напевно дістане вичерпні рапорти про квартал площі Пігаль і кількість вуличниць під ліхтарнями ,щоб переконатися в гнилизні Заходу. Але по кабаретах на Монмартрі він не піде, бо „кан - кан" його вже не цікавить після того, що він бачив у Голлівуді. По атомових централях він не піде також, коли не хотів бачити нічого подібного в Америці. Мабуть, відвідає фабрики Рено, сподіваючись на ентузіястичну зустріч, зорганізовану комуністичними синдикатами, які в Рено хоч і послабли, але демонстрацію в його користь ще влаштують. Або ... і не влаштують, коли дирекція заявить, що — мовляв — Хрущов хоче бачити всі станки при праці й спритність рук французького кваліфікованого робітника.

Хрущову вже напевно сниться юрба на Елісейських полях, яка вітає його квітами та захопленими вигуками. Але нам видається, що ніякої юрби не буде, бо й поїздки по Елісейських полях не буде. Де Голь не може допустити, щоб через його голову Хрущову виявили більше симпатії ,ніж її виявить він. Не на те він перебирав владу. Найправдоподібніше зустріч відбудеться не в президентському палаці в Парижі (Палє де ль'Елізе), а в літній резиденції в Рамбуйє ,за 40 кілометрів від Парижу в чудовому парку, заложеному ще за королів, серед лісів і піль Іль де Франс. Не виключене, що Хрущов з летовища поїде бічними дорогами, обминаючи навіть Версаль, куди його повезуть пізніше .

Зате не буде у Франції ніяких демонстрацій проти Хрущова. Не тому, що нема тут емеграцій поневолених Москвою народів, або тому, що вони не мають охоти демонструвати, а просто тому, що ми у Фраціі не є її громадянами, які не мають права, а є еміґрантами - бездержавниками, які не мають прав на політичну діяльність. Нам не вільно мішатися у внутрішні справи Франції і виступати проти її закордонної політики. Зрештою, — демонстрацій не буде як робити, бо всіх визначніших і активніших еміґрантів на час побуту Хрущова виарештують.

Коли приїздив Тіто, то коло тридцятки юґославських визначніших еміґрантів вивезено літаком на Корсику. На час приїзду Хрущова треба буде заарештувати коло двох тисяч, а щоб таку компанію перевезти аж на Корсику, треба було б цілої повітряної фльоти. Тому пересидимо ми в поліційних станицях, і навіть у телевізії не побачимо „історичної події", бо в французьких арештах телевізорів нема. Тому й наочного репортажу читачі „Свободи" від автора цих рядків не читатимуть .

Треба припускати, що для Хрущова подорож до Франції буде ще меншим успіхом, як подорож до ЗДА. Його відвідини в ЗДА були сенсацією. Його відвідини у Франції будуть банальною подорожжю голови уряду одної держави, до голови уряду іншої держави. Це вже французи потраплять зробити. Ніякий бо гість Парижу не здивує. Пригадується реакція англійської преси, коли Гітлер вислав до короля Великої Британії свого спеціяльного висланця гавптмана Ведмана, який привітав короля не допломатичним поклоном, а піднесенням руки й вигуком „Гайль Гітлер". Це був скандал з точки погляду протоколу. Як же на це зареагувала англійська преса? Вона пригадала, що в якомусь там році приїхав був до королеви Вікторії якийсь полінезійський ватажок і, замість привітати королеву звичайним поклоном, став на коліна і три рази вдарив лобом об землю. В Лондоні, мовляв, вже й таке бачили, то чому ж дивуватися гітлерівським піднесенням руки ?

Французи кажуть, що у них московські князі ,навіть великі князі шоферують або замітають подвір'я, то чому їх має здивувати московський мужик, що зветься Нікітою?

О. Д-вич

ТОРГІВЛЯ І ДОПОМОГА ЗАКОРДОНОВІ

Новий курс уряду президента Айзенгавера в справі закордонної торгівлі спричинив дебати над питанням: чи доцільно вимагати, щоб ті держави, які дістають допомогу від ЗДА, були зобов'язані купувати в першу чергу американські товари.

Ці дебати цілком оправдані, бо впродовж 25-ох років і демократичні й республіканські уряди поборювали, і то з успіхом, вимогу двопартійної коаліції в Конґресі, щоб держави, які користають з американської допомоги, мусіли купувати в ЗДА. Цього домагалися ті конґресмени й сенатори, які заступали інтереси американського промислу, а тепер клич „Купуй американське за гроші з допомоги ЗДА" підносять самі представники уряду, які ще недавно заявляли, що з фондів американської допомоги можна купувати всюди, тільки не в комуністичних країнах.

Перший проголосив цей клич директор Розвитково - Позичкового Фонду Венс Бренд, заявляючи, що в майбутньому недорозвинені країни мусітимуть за позички з цього фонду набувати товари в ЗДА. Головним промотором завертання американських долярів до ЗДА, є секретар скарбу Роберт Б. Андерсон, який дістав на це згоду президента Айзенгавера. Андерсон хотів би, щоб бодай частина фондів Міжнародної Адміністрації Співпраці йшла наз акуп американських товарів, і державний департамент кілька днів тому повідомив, що саме тепер треба розглянути політику постачання МАС.

Цей рух одних урядових чинників спричинив протести інших. І так, представник Комітету Крайової Торговельної Політики заявив, що новою торговельною політикою ЗДА відмовилися б від проводу в підтримуванні міжнародної торгівлі і вільної конкуренції. Проти нового курсу в закордонній торгівлі висловив свої застереження і Сенат. А голова Сенатської Комісії закордонних справ Дж. В. Фулбрайт вислав до дир. Бренда листа, в якому заявив, що „ця зміна матиме нещасливі наслідки", і її треба було б вводити аж тоді, коли б „створилися жахливі обставини", яких ще зовсім немає .

І прихильники і противники нової торговельної політики мають поважні арґументи. Але головне в цій справі — вирішити її не зі становища теперішньої потреби, але з перспективи довготривалих інтересів ЗДА. . .,

Представник департаменту скарбу твердить, що цей департамент зовсім не змагає до якогось протекціонізму чи економічного імперіялізму, а що це нові обставини вимагають достосувати до них американську торгівлю. В перших роках після другої світової війни ЗДА були єдиною великою країною, яка могла продукувати товари на експорт. І тоді долярову надвишку ЗДА могли видавати закордоном на втримування там своїх хвійськ, на позички, а то й на дарунки іншим країнам. Тоді ЗДА навіть заохочували інші держави до взаємної торгівлі.

Але тепер ситуація інакша. І тепер ще ЗДА вивозять більше, як привозять. Але вони не мають збалянсованого бюджету у виміні з закордоном, і їх дефіцит в цій ділянці 3,300,000,000 долярів, а цього року, як заповідають перші шість місяців, може бути ще більший. Внаслідок цього золото втікає закордон. Департамент торгівлі нарікає на те, що европейські країни за гроші з американської допомоги фінансують свій експорт до недорозвинених країн. А деякі з них, наприклад Західня Німеччина, мають великі золоті та долярові резерви (4,300,000,000 долярів!), і можуть торгувати з недорозвиненими країнами, не користуючись для цього з фондів американської допомоги.

Противники нової американської політики, як уже сказано ,також мають свої арґументи. Вони головним чином спираються на засади прагматизму і на принцип американської політики. Вони твердять ,що узалежнювання допомоги від того, щоб за ту допомогу купувано американські товари, не матиме негайного наслідку, а може відноситися аж до майбутніх позичок, і тому не може сприяти збалянсуванню торговельного бюджету ЗДА. Ті самі критики кажуть, що і зміна політики Міжнародної Адміністрації Співпраці не дасть полегші доляровому дефіцитові з закордоном, бо тільки незначна частина видатків тієї адміністрації в 1958-му році причинилася до збільшення долярового дефіциту.

Політика, яка виходить з гасла „Купуйте американські товари" може викликати такі шкідливі наслідки:

1) Погіршити економічне становище недорозвинених держав, а тоді ЗДА змушені були б ще більше допомагати тим країнам, хоч невідомо, чи погодився б на це Конґрес.

2) Обов'язкові закупи американських товарів зменшили б ефективність допомоги. Наприклад, Індія, потрібні їй 100 льокомотив і 5,000 залізничих вагонів могла б придбати за 30 мільйонів долярів, але коли половину з того мала замовити у ЗДА, то цей закуп коштував їй 38 мільйонів долярів. В загальному здійснювання клича „купуй американське" зменшило б на 10 — 15 відсотків ефективність американської допомоги.

3) Комунізуючий бльок веде свою економічну офензиву при допомозі вимінної торгівлі або позичок з умовою, щоб довжники купували в комуністичних країнах. Американці допомагають без жадних умов недорозвиненим країнам, і тому ніхто не сміє сказати, що вони діють з імперіялістичними цілями.

Отже, в цій справі головну ролю грає чистота засад, на які покликуються противники зв'язування торгівлі зі справою допомоги. З'єдинені Держави чверть віку голосять засаду вільної, конкуренційної торгівлі, і цього гасла не можна відкинути.

Факти свідчать про те, що закордонні країни розуміють становище ЗДА і починають іти їм на руку в цій делікатній справі.

СУСПЕНЗА — ЦЕ ПІСТРЯК, ЯКИЙ ТОЧИТЬ ОРГАНІЗМ УНСОЮЗУ Й СПИНЯЄ ЙОГО РОЗВИТОК! — ПОЗБУДЬМОСЯ ЇЇ НАЗАВЖДИ В ЦЕЙ ЮВІЛЕЙНИЙ РІК, А УНСОЮЗ СКОРО ОСЯГНЕ СТО ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ!

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(25)

Внизу, наче під ногами село. Як на велетенському льєфі топографічної карти: хати, дороги, ріки, школа ось міжгірська, клюб, приходство. Ось церква на горбочку. Її церква нагадує паґоду. Ну, не так. Не на те вона похожа. Три вежі в церкві і поверхів: п'ять, шість, сім. Вежі наче щогли. Обважніли на щоглах вітрила, опали в знемозі безвітря, зупинився вітрильник серед зеленого моря ...

А там у розлолі знову село. Кругом схвильований простір. Гори знімаються могутніми хвилями, все вище й вище до сонця, і біжать зеленими хребтами, наче стадо велетенських китів пливе з заходу по цьому морі на схід.

— А ти ся задумала? — почувся позаду голос Галі.

— Чудово тут!

— А видиш, там уже границя.

— Так близько?

Зіна вдивлялась в далину, розпізнаючи місцевості. Там ліворуч, на краю третього села, станиця прикордонників. Туди раз їздила.

— Туди, — почала Галя тихо, — йдуть наші хлопці. Бо як тут нема життя, то що має робити? Старий мучиться, а молодий пробує рятуватися. Гарні наші гори, але прийшов кінець світа. Такий тепер сум упав на гори, якби чума зайшла. І ще не таке буде.

„Справді, що воно буде? Жив і ріс народ, а оце все [illegible], — повторилося Зіні. — Говорив їм Зозуля в школі. Колгоспи тут закладати пора. А безглуздя. Поле — самі верхи. Межі, як гори. І трактором не розореш. Краще б людей забрати. У нас землі доволі, хай тут ліс росте та вівці пасуться".

Дивне й невблаганне життя, — задивилася Зіна в далину. — Змінилися степи її країни. Щезли хутори й веселі села. Чи й тут лявіна лісів скотиться вниз, і не стане вже ні доріг, ні осель, тільки безкрає, зелене море?

Сходили вділ швидко. Зіна йшла обережно, щоб не спіткнутися, бо обладована добром. Цяцьковані козубі повні ягід, має їх ще три. Дарує один Розі, один Поліні. Окупиться так. Виправдає своє блукання поза школою.

А Галя попереду. У руках дзбани з молоком, глечики й вузлики. Йшла невтомно, співаючи:

Ой кувала зозулейка в зеленій ліщині,
Не виділа'м милейкого ні вчора ні нині.
Мене мати годувала, давала ми сира,
Та ібй я вартувала багацького сина.

І знов, пробігши поляну:

Упав сніжок молодиїший, на борозні стаяв,
Як ся жениш, продивися, би'с ся пак не каяв.
Ой, упало на дорогу яворове листя,
Що ми з того, що я файна, кой не маю щистя.

На малій галявині Галя зупинилася раптом поставила дзбанки з молоком на землю.

— Тут, Зіно, сядь і спочинь. А я піду в ліс ... на гриби. Ти бо подряпалася, я піду сама. А вовка чей ся не боїш? — підморгнула вона лукаво, бачучи заклопотану міну Зіни. — Як надбіжить, кричи, „а киш", він і втече. Ха-ха!

Тут вона, не знати чого, захопила з собою вузлики та глечики і щезла в гущавині.

Нікого кругом, тільки ліс. У прогалину над поляною прозирає небо. Хмари надпливають із заходу, їх стає щораз більше, вони перекочуються блакиттю, заступають сонце, і тоді ліс чорніє, понурий і непривітний. Потім хмари розриваються, соняшна злива прояснює все, і знову радісно на душі. Ось маленькі смерічки з дрібним віттячком у стіжок, з довгими, блідозеленими вершками. Хочеться їм догнати посестер кругом поляни, аж рвуться вгору.

Під деревами недалеко Зіни велика купина-муравлище. Муравлі — ідеальні комуністи, прихильники колективного життя. А чи справді все так ідеально в них, і тільки в людському колективі стільки недоладок і горя? Хто заглянув у нутро цієї будівлі? Хто читав їх закони? Чи всі рівні там? Чи для всіх справедливість?

Ось тягне мурашка шпильочку. Норма. Скільки шпильочок треба нагромадити мурашці, щоб виконати норму? Скільки, щоб перевиконати і стати героєм соціялістичного труда?

У них, мабуть, нема таких проблем. Одягу їм не треба, ніяких продуктів ширпотреби, що їх гостро відчуває людина. Зарплата простіша: їж муравлиний солод і май право сидіти вночі та в негоду в колективній кватирі. Гм, а навчання у них, також повинно бути. Якісь учителі, інженери. Хтось же мусів виміряти оту муравлину маґістралю, що простяглася далеко і рівно краєм поляни в глибину лісу. Сотні тисячі рівняли отой шлях. Кожну стебелинку, коріння трав, — все відгризено, вирівняно, і вже не рости траві на муравлиному шляху. Туди щодня проходять трудові бригади, змагаючись у соцбудівництві.

— Ти думаєш, що там так усе ідеально, як оце малював нам на лекції наш второпний Соломон? — Згадується Зіні давня розмова.

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Вол. Дорошенко

ЮРІЙ КОЗЛОВСЬКИЙ

(Посмертна згадка)

6-го травня ц. р. на 83-му році життя помер у далекому Параґваї в закинутому серед лісів селищі „Ля Пієдад" під містом Асунсіон Юрій Козловський, саме в день свого патрона св. Юрія - Переможця.

Хто з наших скитальців, що перебували на еміґрації в Баварії — в таборі Карльсфелді під Мюнхеном, а опісля в таборі „Орлик" коло Берхтесґадену не пам'ятає кольоритну фіґуру покійного Юрія Антоновича, як звали його наддніпрянські земляки, — сивобородого діда, що працював у культурно-просвітньому відділі таборової управи, як „директор театру"?

Обов'язком його на цьому становищі було опікуватися театральною залею, продавати квітки та дбати за порядок під час вистав.

Доброї душі чоловік був він пострахом для таборових хлопчаків, які любили побешкетувати в призначеному під театр приміщенні. Та побачивши його високу, сухорляву постать з мітлою в руках, пустуни негайно розбігалися в різні сторони.

Нагадував тоді Юрій Антонович суворого Дон Кіхота, відрізняючись від Сервантесового лицаря хіба бородою, бо фантазії й йому не бракувало.

Саме й ця фантазія завела його на старості літ у напівдикий Параґвай. Народжений на Київщині вважав себе Козловський козаком.

Він уроїв собі, що це саме до Параґваю слід переселюватися нашим скитальцям, бо то край примітивности, бідний на інтеліґенцію й тому інтеліґентна людина знайде собі там працю. Мовлав, якщо ми поїдемо туди збитою масою, то опануємо й уряд і правитимемо країною, що йому представлялася молоком і медом текучою. Намовляючи виїздити до Параґваю, Покійний запевняв, що там осіла сила - силенна козаків і з їхньою допомогою скитальці стануть там провідною верствою. Сподіваючися на поміч козаків він і мене й мою родину намовляв їхати до Параґваю і слухати не хотів моїх контраргументів.

Та, як і слід було того сподіватися, параґвайські мрії Покійного розвіялись при зустрічі з реальним життям, як мильні баньки. Ніхто з тамошніх козаків йому й не думав допомогти й старий, немощний мрійник опинився в дуже прикрих матеріяльних обставинах, без культурного товариства, без книжок і часописів, на ласці чужих, припадкових людей.

В хуртовині еміґрантського життя Покійний розгубив цілком свою сім'ю — дружину, доньку та сина й доживав віку на самоті. Син його перебував десь у Скандинавії й коли-не-коли присилав батькові звідти пакунок, головно з якимись рибками, що ними Козловський радо трактував своїх таборових приятелів за чаркою горілки.

Але з переселенням до Параґваю й цей зв'язок з родиною урвався і всі мої намагання зв'язатися з йогоріднею і звернути їх увагу на гірку долю старого батька не мали жадного наслідку: ніхто з його сім'ї не озвався на мої звернення. Зникли без сліду й ті його племінниці, що час від часу відвідували його в таборі. Їх наче лизень злизав і до Параґваю поїхав Покійний сам як палець.

Гірко скаржився він у листах до мене з своєї нової „батьківщини" на своє непривітне життя та байдужість людей, серед яких йому довелося проживати. Чим можна було, допомагав старому дехто з його брхтесґаденських приятелів то грішми, то пресою. Але, розуміється, були це посилки спорадичні й невистарчальні.

Прибувши в травні 1950 року до Параґваю, оселився був Козловський в Асунсіоні, звідки незабаром переїхав до Енкарнасеону — в район головної маси українських поселенців. Тут якийсь час працював як бібліотекар і референт молоді при централі „Просвіти". Але ця праця скоро стала для нього не під силу й він, як безпомічний, опинився на ласці припадкових людей. В серпні 1955 року поліція вивезла його як безпритульного старця до поліційної дирекції в Асунсіон і останні свої роки провів Покійний у притулку для старих під патронатом італійської Конґреґації „Стервос де Карітад". Час-від-часу відвідував його там голова Українського Допомогового Комітету Омелян Падучак, через якого пересилали Покійному допомогу його американські друзі. Єдиною розвагою Небіжчика було читання української преси й Євангелія. Руки й ноги його вже довший час відмовляли йому послуху. Він неготен був уже сам писати листи, проте не втрачав своєрідного українського гумору й завжди супроводив розповіді про своє невідрадне життя жартами та з усміш кою.

23 квітня, коли Покійному сповнилося 82 роки, він, передчуваючи, що незабаром розлучиться з цим світом, висповідався й запричащався Св. Тайн, яких йому — православному — уділив католицький священик о. Данило Ваккарі, родом італієць.

Поховано Козловського в день смерти заходом згаданого священика й п. О. Падучака.

Про життя Небіжчика оповів із його слів інж. Антін Кущинський у присвяченому йому некролозі, поміщеному в буенос - айреському тижневику „Наш Клич" (ч. 21 з 18-го червня ц. р.).

З цього некрологу я й беру подані нижче відомості, дещо їх доповнюючи.

Народився Юрій Козловський 23-го квітня 1877 року в Камінці на Чигиринщині, але в документах як місце його народження подано Київ. Середню освіту здобув у 1-й київській реальній гімназії, а університетські студії в Кракові й Історично - філологічному Інституті князя Безбородька в Ніжені. В 1900 році його покликано до війська на Далекий Схід, де він служив у „Сводному Козачому батальйоні" — під командою ген. Мищенка. В цій частині брав він участь у російсько - японській війні 1904 - 1905 рр.

Звільнений з війська, проживав до першої світової війни в Москві, де займався журналістикою й театральною діяльністю та брав діяльну участь у праці Українського Т-ва „Кобзар".

Тогочасне українське життя й свою участь у ньому описав Покійний у своїх цікавих спогадах, поміщених у першому томі Збірника „З минулого", вид. Українського Наукового Інститут у Варшаві за ред. проф. Ол. Лотоцького, під наг. „З життя української колонії в Москві" (див. „З минулого", т. І. Варшава 1938, ст. 110 - 125). Ці його спогади є свого роду доповненням моїх, поміщених у 2-му томі спогадів про Українську Студентську Громаду і і взагалі українське життя в Москві в рр. 1898 - 1905 („З минулого", т. II, 1939, стор. 135 - 161).

В 1917 році бачимо Козловського в армії ген. Корнилова, з яким він відбув відомий „корниловський похід" 1917-1919 років. Опісля брав він діяльну участь у громадсько-політичному житті Кубанщини й був представником Кубанської Краєвої Ради у відділі пропаганди, а потім заступником міністра внутрішніх справ.

З Кубані евакуювався перед наступом большевиків на Крим, звідки виїхав до Сербії. В 1920 р. переїхав до Чехословаччини й осів у Празі, де займався журналістикою. Два роки пізніше переїхав до Берліна, де співпрацював у газеті „Українське Слово", що виходила за редакцією д-ра З. Кузелі, з яким він був у гарних відносинах.

За Гітлера мусів залишити Німеччину й переїхав до Італії, де оселився в Римі. Тут працював в Українському Пресовому Бюрі, яке провадив проф. Є. Онацький до свого арештування нацистами. Проживаючи в Римі, надрукував Покійний свій спомин з Кубані „Зуб за зуб" у празькому журналі „Пробоєм" (ч. 7-8 з 1941 р.) під псевдонімом Юрій Барабаш. Перед наступом альянтів на Італію німці примусово переселили Козловського до Праги, звідки він уже з-під совєтської окупації втік до Баварії, де працював у згаданих вище таборах.

В своїй примітці до некрологу, написаного інж. Кущинським, характеризував проф. Онацький Покійного як людину ідейну, чесну й працьовиту, щирого українського патріота „з специяльною козацькою закраскою".

Вічна Йому Пам'ять!

З ТЕАТРУ И КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Мазепинська Академія в Ню Йорку

Ювілейний Комітет вшанування памяти гетьмана Івана Мазепи (ЮКОМА) поруч з Об'єднаним Комітетом організацій м. Ню Йорку, Відділом УКК, влаштували 11 жовтня ц. р. святочну Академію, яка завдяки своїй ідеї та прихильності преси, що від першого дня існування ЮКОМА підтримувала його задум, знайшла голосний відгук в українській нюйоркській громаді. Двотисячна публіка вщерть виповнила прегарну залю Гантер каледжу. Тому вже сам факт влаштування Академії — надзвичайно похвальний: зактуалізування культу Івана Мазепи, притягнення до нього масових глядачів та виразна тенденція зодягти свято в культурні форми. Великий прегарний портрет Мазепи кисти Петра Андрусева, поставлений праворуч сцени, видатно причинявся до піднесеного настрою.

Голова Об'єднаного Комітету, він же голова місцевого ЮКОМА, Іван Винник вказав у своєму короткому вступному слові на актуальність державницької ідеї, що її символізує своїм іменням Іван Мазепа. Вихід на естраду шнурком дітей і дівчаток та юнаків молодечого хору УМІ з Филаделфії, привітали глядачі оплесками, бо це був насправді гарний вид. Але в ході його продукції, слухачів огортало збентеження. Слова Яра Славутича й музика Миколи Фоменка становили гармонійну цілість — сильну, драматичну, героїчну кантату „Слава Мазепі". Хоч композитор достосував свій твір, на бажання організаторів до молодечого хору і хоч з найвищим признанням треба висловитись про дитячих виконавців, диригента Юрія Оранського та акомпаніяторку НадіюНедільську, проте годі було стриматись від сумніву, що героїчна кантата вимагає могутнього згуку, що його трудно добути з дитячих голосів. Та й дивно звучали слова поеми Славутича в дитячих устах! Після того проф. В. Січинський, голова Центр. ЮКОМА, виголосив промову. Він — добрий знавець епохи, що її студіює з пієтизмом. Залишається дискусійною річчю, посільки в популярно - наукових доповідях, виголошуваних при таких нагодах, варта полемізувати з думками тих чужинецьких авторів, що їх широка публіка не знає. Все ж, така доповідь краща від промови, повної банальних патріотичних фраз. Дискусійною залишається доцільність друкування в програмі вечора широкого змісту доповіді з цілими уступами в буквальному тексті.

Четверту точку програми виповнили 4 рецитації. Дати деклямацію „Думи" Мазепи та уривків з французького й англійського оригіналів „Мазепи" Віктора Гюґо й Дж. Г. Байрона — було оригінальною і доброю думкою. Я. Пінот - Рудакевич — це професіонал, який умів вичарувати з архаїзмів вірша з-перед 250 років подих рідної давнини та патріотичного духа того своєрідного завіщання Мазепи. Пані Діма й П. Килин були очевидячки самі зворушені поетикою творів двох найбільших романтиків французької й англійської літератур, що захопились були тією самою постаттю українського володаря. Сучасну поезію репрезентувала Леся Храплива „Молитвою Марії Магдалини Мазепини" у виконанні Іванни Кононів, яка вміла знайти золоту середину між патетикою твору і спокоєм концертової естради. Цілість отих рецитацій залишила прегарне враження, поглиблене ще фортепіяновим сольо Марти Шлемкевич, Ф. Лієта „Мазепи", цілком у стилі того великого музичного романтика.

Другу частину Академії виповнила п'єса Григора Меріяма - Лужницького „Гетьман Іван Мазепа". Так бодай — „п'єсою" — назвав її автор, дармацо зараз же сам старався зм'ягшити те окреслення підтитулом „Три картини з життя Великого Гетьмана". Це були дійсно три картини, не пов'язані акцією і без спільної інтриги, а вся дія зводилась до діялоґів. Проф. Г. Лужницький є істориком театру, знає театр і сцену, написав уже кілька п'єс. Він напевне не буде перечити, що в дефініції історичної п'єси вміщається передовсім конечність передати духа даної історичної епохи, створити ілюзію тодішньої історичної дійсности, перенести глядача в світ давнини. Найбільшою помилкою ІІІ. Автора було, мабудь, те, що він не достосував своїх персонажів і говореного ними тексту до 1700-х років, тільки до 1950-х. Він не переніс американсько - української публіки до Батурина, тільки батуринців до Ню Йорку чи Филаделфії. Вони виголошували патріотичні тиради під кутом нашої нинішньої політичної думки, вони деклямували слова, призначені на Академію в честь Мазепи, чи будь-якої іншої актуальної патріотичної нагоди. Автор п'єси був так задивлений у ту свою пропагандивну ціль, що призабув, мабуть, що не можна вкладати в уста осіб з 1700-го року таких висловів, як „символ", „національна ідея" чи інші подібні поняття новітньої націології. Можна подивляти пророчу передбачливість Івана Мазепи Григора Лужницького, — який заповів, що колись будуть „мазепинці" та, приготовляючись до бою, згори говорив про свою прогру, як необхідну передумову для остаточної виграти. Але не можна зрозуміти, щоб 95-річна мати, виправляючи свого 77-річного сина у бій, благословила його „на смерть, на муки, на терпіння", а не на вигру, на перемогу, на славу. Ціла друга картина, виповнена діялогом між Мазепою і його матір'ю була найслабшою. Очевидно, п'єса, — це не — історія, у п'єсі можна відхилятись від історичної дійсности, коли цього вимагає театральний ефект і викликання ілюзії дійсности. У цьому випадку, на жаль, найменшої ілюзії дійсности не створено, тим паче, що перехід Мазепиної матері від докорів і картання до благословення „на смерть і муки" був аж надто раптовий, незрозумілий, психологічно неоправданий, котра мати благословить сина на смерть, а не на щасливий поворот, котрий вождь-володар ішов на війну без віри у перемогу?! Перед очима глядачів мерехтів на сцені рік 1959, а не 1709.

У постановці Богдана Паздрія, у режисерії Степана Крижанівського, в декораціях Ніни Климовської, у технічному оформленні сцени Федора Луцишина, у костюмах фірми А. і Ф. Бражник та в адміністрації цілою Академією Юрія Кононева, видно було велику працю, добру волю і старання. Зокрема належить признання за дуже культурний вигляд сцени. Вичисляти всіх акторів і зайнятих у тій виставі осіб годі, бо програма називає 34 прізвищ. Очевидно, що головний тягар спочивав на Богданові Паздрієві, виконавцеві титулової ролі Мазепи. Характеризацією уподібнено його до згаданого партрету Андрусева. Він, не вважаючи на пізні роки Гетьмана, був ворушкий, жвавий, бадьорий, енерґійний, дармащо, може, його м'який голос не дуже його предистинує до такої геройської ролі. Нашим акторам узагалі не можна витикати недоліків, коли взяти під увагу їх умовини життя і праці та жертвенність, з якою сполучена така їх участь у виставі. Зате треба звернути увагу на карикатурність козацького оточення Гетьмана. Очевидно, — полковники Козацького Війська за історичної Гетьманщини були люди літні, вони були водночас державними адміністраторами. Але ж це була найвища старшина тодішнього здисциплінованого, регулярного війська. На жаль, козацьких старшин, яких нам показано, зхарактеризовано за карикатурним взором запорожців Репіна, як пишуть лист до султана. Яку уяву треба було мати, щоб в отій громаді грубих, опенькуватих, смішних та добросердних постатей добачити військову керівну еліту?! А вже вершком незрозумілої тенденції було виведення на сцену немічних трьох пів-калік, що мали являти собою образ до безкраю хороброго, таксамо залізною дисципліною охопленого, безстрашного на бойовищах Запоріжського Війська! Всього можна було догадуватися з тієї п'єси — ліризму, містицизму, публіцистики та патріотичної пропаґанди, тільки не мілітаризму, не військового духа, що мав найбільше „моральне право" зарепрезентувати себе в сценічному образі, присвяченому Мазепинському зривові. Очевидно, що з таким військом Мазепа мусів програти бій.

Наша — патріотична публіка все одно оплескувала п'єсу при відкритій сцені, коли говорено там приємні для вуха високопатріотичні фрази. Але мистецька вартість вистави від цього не виграє.

Іван Кедрин

Спортове відродження — назад до нічки

Як і в попередніх роках з'їзд лікарів і Карпатського Лещетарського Клюбу пройшов в незвичайно милій товариській атмосфері. Стріляли з різних смертоносних приладів до цілі, грали до утоми в теніс, виголошувано дотепні промови та, що найважніше, рішили відновити занедбаний спорт — кічки.

Рішення це не було спонтанне, а було продуктом довших студій експертів спорту і здоров'я. Ідеалу старинних греків і засад професора Боберського не брали до уваги, зате акцентовано товариський характер цієї гри та її корисний вплив на розчленовану суспільність. Стверджено, що жадна інша товариська гра так не зближає людей, як кічка. При грі в кічку люди не тільки зближаються до себе фізично, але пізнають взаїмно свої характери, психіку, фізичні недомагання, засіб слів, членів сім'ї, а навіть групу крови.

Резолюцію піддержано одноголосно, і заки втягнено її в книги, вже під фонтанною декілька ентузіястів помахувало палестрами. Дехто дер до фоас, бо думав, що буде буча, але на загал паніки не було.

На змагання вибрано ідеальне місце — поляну під „Львовом". Узгіднено, що обов'язують львівські правила гри і що дрогобицькі перестаріли. Лікарі і КЛК виделеґували по сім ельоквентних грачів і змаг почався.

Перебіг гри був незвичайно емоційний. Запал грачів подивуґідний, реакція публіки тепла, а вислід гри несподіваний.

Мабуть завдяки блискучій грі д-ра Граба, бистроумності д-ра Восвідки і акробатичним вчинкам д-ра Хиляка Карпатсько - Лещетарський Клюб програв ганебно.

Переможцям вручено петлю ковбаси, а що фер плей було моттом гри, то переможці його з'їли. Зате аплявс в честь переможців ще донині стрясає осіннє листя з дерев Союзівки.

Чи можна уявити собі кращий спорт?

Ю. К.

Внаслідок курення матері зменшується вага немовляти

Ню Йорк. — Професор Бірмінгемського університету д-р С. Р. Лав зацікавився працею американського лікаря-акушера д-ра В. Дж. Сімпсона і почав студіювати вплив курення вагітних матерів на вагу немовлят в їхньому лоні та ствердив, що новонарожені діти тих матерей, які під час вагітности курили цигарки, важать менше в порінянні з дітьми некурців. Він каже, що причина цього явища може бути двояка. 1. Тютюн може діяти на немовля в лоні матері немов такий лік, який припинює зріст організму дитяти, бо стверджено, що биття серця дитини в лоні матері приспішується, коли тільки мати закурить цигарку. — 2. Можливо, що курення зменшує циркуляцію крови в матері, і це припізнює ріст дитини.

Ярослав Зубаль

ЛОВИ ВЛІТІ

(2)

Я мав плян. Недалеко від лісничівки при самій головній шосе серед старої сосниии росла молода соснова культура, 6-тилітній молодняк, який не дуже вдався і були в ньому голі місця порослі травою. Тут за вказівками гайового, про що я й сам переконався, виходив майже кожного ранку в тій самій порі прегарний капітальний рогач. Він виходив вчасним ранком, бо пізніше зачинався рух на головній дорозі. Я радив, щоб не їхати впрост на місце призначення, бо воно було дуже близько, а об'їхати добрий шмат лісу і заїхати з іншого боку лісовою лінією т. зв. відділовою.

Було спокійно і тихо, коли ми в'їхали в ліс. Праворуч широкої лісової дороги старий сосновий ліс з густим підростом. Розносився приємний своєрідний запах, притаманний сосновим і смерековим лісам. По лівій стороні рідкий сосновий молодняк густо перетиканий та бичований вліздивою та всюдисущою березою. На сході була ясність перед сходом сонця, ми їхали поволі, любуючись красою природи і вдихаючи ранішнє повітря. Це найкращий час перебування в лісі, і не знають, скільки тратять ті, що пересипляють той блаженний час. Ми скрутили вліво і переїздили через густий, молодий ліс і через луку Квасову. Ми ще проїхали Малу Барть і завернули на широку лінію, що вела нас до нашої цілі.

Ми їхали відкритим місцем, минулого року засадженою культурою і нам відкрився вид на молодняк. Візник, що сидів на переді і мав добрий зір та певну практику в таких справах, значучо кивнув головою. Гість дуже оживився і вже держав рушницю на поготові. При переїзді шоссе вже добре було видно ціле стадо. Великий рогач підніс голову і вперто глядів на наш віз. Решта стада підбігла кілька кроків і собі цікаво дивилася на нас. Гість непомітно зсунувся в протилежний бік і наче прилип до старої сосни. Ми за правилом їхали спокійно, не зміняючи темпа їзди. Я ще бачив, як гість спокійно міряв, а рогач все ще повертав головою за возом. Нараз стріл, стадо шугнуло в ліс, а рогач за ним. Та вправне око мисливих добре схопило його один рух, він „зазначив", це неомильний знак, що він добре поцілений. Треба було відчекати якийсь час, бо правдивий мисливий ніколи не рветься бігти зо постріленим рогачем. По кількох довгих хвилинах ми вже були коло трофею. Він лежав 20 кроків від місця стрілу. Гість не мав слів, щоб висказати свою радість. Це був один з найкращих зразків наших рогачів, а наш гість признався, що він не лише не мав у своєму житті такого трофею, але й не бачив і не стрічав. Він подякував властителеві і мені, а властитель як господар відзначив його старим мисливським звичаєм, галузкою смереки, вмоченою в крові рогача. Роги високі на 30 цм. були і в нас рідкістю, а в зах. Европі не до подумання. Архикнязь не схотів далі полювати, щоб, як він казав, не псувати того небуденного враження, яке він раз в житті пережив.

Другого літа бував у наших лісах інший високий гість. Це був автентичний магараджа з далекої Індії. Він не був сам, а зі своїм унуком і з цілим почотом. Приїхали вони аж 5-ма розкішними, люксусовими лімузинами. Сам магараджа був стариком, добре понад сімдесятку і дуже слабим стрільцем. Я про це вже знав від інших колеглісників, де він побував. За дві неділі його побуту в мастку він властиво не мав жадного успіху, як не рахувати одного рогача, що йому мали підставити, як говорено. Це мало бути тайною. Та вже його внук, високий, двадцятикількалітній і пристійний молодець був добрим мисливцем і мав добрий успіх. Старий магараджа був низького росту, смаглявий на обличчі, з малим вусом, у европейському, добре скросному одязі, майже не робив враження, що він індус. Говорив лише поанглійськи з властителем, що досить добре володів цією мовою. Мені дещо залишилося з науки англійської мови в гімназії в Коломиї, де нас вчив родовитий англієць, що перебував у одного магната, Зіми. Та мені залишилося всього кілька слів і я не мав відваги встрявати в розмову з ним.

Одного парного літнього пополудня приїхав цей гість і до моїх ревірів. З ним був і властитель, що один міг з ним розмовляти.

Цілі рої комарів літали над нашими головами і боляче нас шпигали. Магараджа був нетерплячий, весь час обганявся рукою і безпереви нарікав на „москітос". Це слово так і вбилось мені в пам'ять. Він надягнув сітку на голову, але це небагато помагало, комарі влазили під сітку і ще під сіткою він більше прів. Ми заїхали далеко до ревіру Коньчице. Там була невелика округла сіножать, оточена молодим сосново - березовим ліском. Тут можна було бачити кожного майже пополудня доброго рогача з невеликим стадом. До луки був вузький перехід з лінії. Ми задержалися оподаль і тихо підійшли та здалека заглянули на луку. Рогач був як на долоні і я був певний, що наш гість його вполює. Я ішов коло гостя рам'я об рам'я і добре приглядався йому і його зброї. Це була одна з найкращих рушниць, що їх знали мисливці. Це був подвійний „штуцер" з люнетою марки „Голлянд - Голлянд". З такої рушниці можна було брати на мушку і на 300 метрів віддалі. Ми були сховані за кущами і віддалені яких 100 метрів від цілі. Він міг уже стріляти, та все щось обмірковував, хотів підходити і бути ближче. Ми йому звертали увагу, що рогач цей дуже полохливий, та це не помагало. Я бачив безнадійність положення, коли він таки став підходити. Рогач раптом звів голову і заки він встиг стрілити, вже зник в гущавині. Ми махнули рукою і з нічим повернулися, бо другої такої нагоди вже не мали.

Другим разом ми від'їхали недалеко і під лісом на віддалі 70 м. завважили рогача. Магараджа зійшов з лінійки, довго міряв і стрілив, та рогач шугнув і зник у лісі. „Гев ю ей доґ?" Це я вже зрозумів, та до пса було далеко, а вже западав вечір і все скінчилося нічим. Тоді й мабуть йому підставили трофей, на другий день найшовши „вбитого" рогача.

Від'їжджаючи, магараджа залишив спору суму фунтів штерл., певно для адміністрації на ревірах, та ця сума, як казали, застрягла в централі, лише гайові дещо дістали (по 15 золотих).

Добре живо збирала третя партія гостей - мисливців, що бувала завше в двійку. Це були два німці з Зах. Німеччини: граф Шесберг і барон Лей, з околиць Кельну. Добре полювали і добре платили, кожний з них мав на конті більше як десяток рогачів. Веселі і розмовні, ми розмовляли лише на мисливські і природничі теми. Мали добрий середник від комарів та не хотіли зрадити секрету.

Кінець

Диригент оркестри Ксавієр Куґат признався, що він одержав заздалегідь відповіді у „Виклику вартости $64.000".

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВІДКЛАДЕНИЙ НА 3 РОКИ

Рим. — Кардинал Доменіко Тардіні проголосив, що заповіджений Папою Іваном XXIII в минулому році Вселенський Собор з думкою, що він відбудеться в 1960-му році, не зможе відбутись швидше, як у 1962 або й 1963-му році. За причину кардинал Тардіні, який очолює підготовчу комісію до Вселенського Собору, подав неможливість справитись швидше з проблемами і муть зміст отого Собору.
матеріялом, які становити-

УРУҐВАЙ ПЛЯНУЄ ЗМЕНШИТИ КІЛЬКІСТЬ УРЯДОВЦІВ І ПРИВІЛЕЇ СОВЄТСЬКІЙ МІСІЇ

Монтевідео, Уруґвай. — Член дев'ятичленної Крайової Ради Беніто Нардоне повідомив, що міністерство закордонних справ має приготовити декрет, згідно з яким можна б зменшити число урядовців совєтської місії, яке тепер виносить 200 осіб, та обмежити права тієї місії, призначаючи їй ті привілеї, які мають два члени уруґвайської амбасади в СССР. Уруґвай належить до тих трьох латинських американських держав, які мають дипломатичні зв'язки з комуністами. (Крім нього такі зв'язки мають ще Арґентина і Мехіко). Теперішня урядова партія в Уруґваї не є вдоволена з того, що Уруґвай втримує дипломатичні зносини з Москвою, бо СССР використовує свої закордонні дипломатичні зв'язки на комуністичну пропаґанду та на ширення неспокоїв серед робітництва в чужих країнах.

● Департамент рільництва в Олбані, Н. Й., повідомляє, що вирощувачі ялинок у 26-ох повітах цього стейту проєять провести інспекцію 5,500,000 ялинок, що їх вони мають продавати перед Різдвом.

Алекс Бережний виступатиме із своїм еспанським балетом у Ню Йорку

Ню Йорк. — Після своїх успішних виступів на Союзівці влітї ц. р., й у Филаделфії дня 18-го жовтня ц. р., молодий і вже широко відомий український танцюрист і балетмайстер Алекс Бережний влаштовує виступ свого еспанського балету, получений з концертом українських та еспанських пісень, теж у Ню Йорку в днях 28 і 29 листопада ц. р. Щоб у концерті могла взяти участь не тільки широка українська громада з Ню Йорку, ал й теж зацікатлені українці із суміжних стейтів і міст, особливо із Джерзі Сити, Нюарку, Пассейку та інших, виступи еспанського балету Алекса Бережного будуть повторенiее-ВеіН япл
вторені тричі — в суботу 28 листопада о год. 8-ій вечора, і в неділю 29 листопада о год. 3-ій по полудні та в 8-ій вечора. У програмі цього балетного виступу передбачені концертові точки п-ні Наталії Андрусів (українські й еспанські пісні) і крім еспанських танців балетної трупи, до якої входять не тільки еспанські, але й українські та американські танцюристи, будуть теж українські танки, що їх виведуть Ріта Никиш, Ніна Головна, Стефанія Антоняк і сестри Желехівські. Після виступів у Ню Йорку Алекс Бережний плянує ще дальші виступи — дня 26-го грудня в Шикаґо, 27-го грудня в Дітройті, 16-го січня в Боффало, 17-го січня в Клівленді, 23-го січня в Рочестері та 24-го січня в Торонті. Алекс Бережний, молодий мистець танку, народжений в Україні, перебув сім років в Еспанії, де не тільки вивчив танкове мистецтво, але і створив свою танкову трупу, переїхав мин. року до ЗДА і почав тут із своїм балетом низку танкових виступів, сприйманих ентузіястично глядачами. Перебуває Алекс Бережний постійно у Филаделфії, де при американській школі Дрю енд Роджерс веде відділ еспанського танку, і де втримує і свою власну балетну школу для бажаючих вивчати евпанські танки.

Алекс Бережний

В Панамі відбулися протиамериканські демонстрації

Бальбоя, Панама. — 3-го листопада відбулися тут у зв'язку з відзначуванням панамської незалежности протиамериканські демонстрації, які почали були студенти, що хотіли увійти до Американської Зони Каналу, а пізніше юрба з студентами демонструвала перед будинком американської амбасади. Демонстранти обкидали камінням американських поліцистів, зранивши декількох. Поліція відбила цю атаку при допомозі слізного газу та заарештувала двох студентів. Ці заворушення відбувалися на кордоні між Зоною Панамського Каналу і Панамською Республікою. Це було недалеко будинку панамської крайової асамблеї, але панамської поліції майже не було видко. Бійка почалася тоді, коли американська поліція не пускала демонстрантів до американської зони. Колишній панамський міністер закордонних справ Аквіліно Байд заохотив студентів до демонстрації, закликаючи їх до „мирної інвазії" американської зони. Американська сторожа перепустила Байда, його дружину і 4 дітей та 12 його прихильників через кордон, але остерегла його, що не дозволить на заворушення. Байд виголосив промову, в якій казав: „Віримо, що вже незабаром панамський прапор повіватиме і над цією частиною панамської території". Поліція не дозволила ввійти до американської зони 50 студентам, які зібралися на кордоні. Дальші демонстрації відбулися в місті Панама, де демонстранти підпалювали авта, а під будинком американської амбасади подерли американський прапор. Заворушення тривали 4 години, і аж відділ американського війська з машиновими крісами і багнетами мусів обороняти кордон американської зони. Панамський представник заявив, що 30 панамських громадян потурбовані в цих демонстраціях.

● У Ґані роблять слідство, яким чином пропала поштова посилка, надана до Лондону з нешліфованими брилянтами вартости $ 60,000. Діямантові поля й торгівля є в Ґані державною власністю. Ця поштова посилка не дійшла до Лондону і невідомо, чи її вкрали вже в Ґані, чи по дорозі.

● Місто Ню Йорк має боргів на суму 4.1 більйона долярів, і збільшує їх ще на півбільйона, видавши на таку суму бонди на будову шкіл. Місто платить 18 відсотків від усіх своїх прибутків на відсотки від заборгувань. Це є друга щодо висоти позиція у видатках міської скарбниці, бо першою є видатки на освіту — 21 відсоток.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

БАЙОН, Н. Дж. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 281, відбудуться в суботу, 7-го листопада 1959 р., в год. 7-ій веч., в УНДомі в Байоні, Н. Дж. На порядку нарад, крім звичайних справ, є вибір секретаря Відділу на місце померлого сл. п. Лева Вачинського, і тому участь всіх членів обов'язкова. — М. Сірий, предсідник.

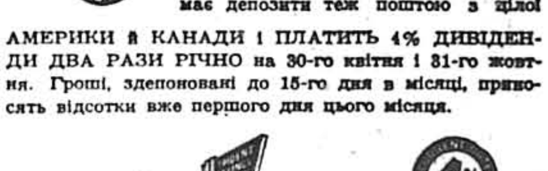
КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Б-ва св. ап. Петра й Павла, Відд. 102, відбудуться в неділю, 8-го листопада 1959 р., зараз по співаній Службі Божій, в церковній залі при 2280 W. 7th. — М. Молеський, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

ВІЛКС БЕРІ, Па. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 223, повідомляє всіх членів, що Збори відбудутлся в неділю, 8-го листопада 1959 р., в парохіяльній залі, по другій Службі Божій. Проситься членів прийти на час. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Єдність", Відд. 163, подає до відома своїм членам, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 8-го листопада 1959 р., в Горожанському Клюбі, при — 847 Френклін вул., в год. 12-ій впол. Проситься членів прибути на Збори. — М. Курко, предс.; Ст. Филик, фін. секр.; Дм. Мисько, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріяльно, це значить бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи

ТАРЗАН, ч. 4355. Редфілд піддається.

Тварини, що живляться падлом, негайно заатакували двох людей, щипаючи і завдаючи удари в уразливі місця їхнього тіла.

Терплячи, але не втративши ще надії, Тарзан раз по раз видавав журливий оклик мавпи в біді.

Але зболілий Редфілд вже був звернувся до отрути, що витікала краплями. — Не роби того! — кричав мавполюд. — Ми все ще маємо можливість рятунку!